Avdelning/enhet
Marlene Olsson
Miljö och hälsoskydd
Umeå kommun
090-16 16 86
Marlene.olsson@umea.se

Restaureringsplan för brandefterliknande åtgärder i Strömbäck-Kont, Life2Taiga

Restaureringsplanen beskriver vad som ska utföras i naturreservatet Strömbäck-kont för att nå de mål som är uppsatta inom Life2Taiga-projektet, WP 2, för brandefterliknande åtgärder. Totalt kommer cirka 55 ha att åtgärdas inom projektet varav cirka 25 ha är brandefterliknande åtgärder.

Beskrivning av området

Allmän beskrivning

Reservatet är starkt påverkat av landhöjningen och är en viktig process som ger landskapet en särskild prägel. Delta processer och människans nyttjande av skogarna har bidragit områdets naturtyper och former. Allteftersom landet har stigit upp ur havet, har växterna koloniserat landmassan. En process som är tydlig vid områdets havsvikar med strandäng, albård och barrskog.

Alla områden i reservatet har legat under vatten och de första områdena som bröt upp ur havsytan 1800 år sedan var Våtöberget och Flakaskär som ligger 15 meter över havet. Kompassros, boplats och stenugn har hittats på Flakaskär och som är spår av tidig mänsklig aktivitet.

Längdtillväxten har varit betydande och har stigit 3 meter sedan 1700-talet. År 1783 framträder reservatet som skogbeväxta öar och 1867 börjar området likna något som det ser ut idag med sammansatt land.
År 1783 anges att marken var bergbunden mark och grov sand och inte intressant för odling. Där skogen blivit uthuggen var tillväxten knapp, så Strömbäck-Kont har inte varit särskilt intressant för skogsbruk historiskt. Våtöberget och andra berg beskrivs som kala, skoglösa och onyttiga hällmarker. Myrslåtter har varit viktig i området liksom tillverkning av pottaska som användes vid glastillverkningen år 1751, då Strömbäck glasbruk startade. I början av 1800-talet började det flottas timmer och timret samlades upp i sjön Hatten för att sedan bogseras från Simphamn till sågverken. Timmerkanalen mellan Hatten och Västerfjärden på Flakaskär är ett kulturminne från denna epok.

Länsstyrelsen bildade naturreservat Strömbäck-kont år 1978 och ägdes då av SCA men köptes av Umeå kommun.

Biologiska bevarandevärden, eventuellt kulturhistoriska

Granskog med blåbär i fältskiktet är den dominerande skogstypen och större delen växer på frisk till fuktig mark. Täta granskogar med hänglav och död ved finns främst på Vidögern. Skogen på Vidögern har mycket höga naturvärden. Hänglavsfloran är rik och violett gråtagel lav är en vanlig art som signalerar lång skoglig kontinuitet. Förrötade lågor av klibbticka och granticka är vanlig men även krävande arter som rosenticka, lappticka och ostticka förekommer. Vindfällen finns lokalt rikligt framför allt på Hällskär och Simphamnen.

I reservatet finns även mindre granskogsområden i anslutning till våta områden vid Granskär och längs med Hatten samt andra små vatten i reservatet.

Inslag av äldre löv finns i spridda förekomster och björk är det dominerande lövslaget. Ungt löv finns framförallt i delar av Granskär och Långreven. Asp och sälg samt al är relativt ovanligt, men al dominerar längs med kustvikar som typiska albårdar. Hällmarkstallskog med grova tallar förekommer på Flakaskär med renlav och ljung i bottenskiktet. På Våtöberget finns en fin gammal hällmarkstallskog och även en grotta som går att besöka. Små insprängda hällmarksområden finns bland annat på Tjuvvarpsberget och en hällmarksskog öster om betesmarken på Våtön.

Västlig taiga i reservatet kommer att få ökad bevarandestatus. 9010 Taiga 25,0 ha

Skötselbehov

Beskrivning av behoven

Skogarna inom projektet domineras av tall och lövträd. Granskog finns mest som strödda förekomster eller som bestånd i anslutning till strandzonerna. För att främja naturvärdena delas området upp i olika skötselområden som beskriver målinriktning och skötsel. Åtgärderna inkluderar t ex katning av unga tallträd, punktbränning, lövgynnade åtgärder genom att gallra gran i områden med minst 20 % löv samt luckhuggning i ung tallskog som en brandförberedande åtgärd.

Luckorna görs ca 25 meter i diameter och placeras ut i lämpliga bestånd. Gran gallras för att gynna äldre tall och löv.

Skogarna är biologiskt unga och har ännu inte utvecklat tydliga naturvärden. Skogen växer i tätare partier på Granskär som försvårar brand i dagsläget. Genom att efterlikna naturliga processer såsom brand förväntas skogen få en luckigare struktur, samt mer döda eller brand härdade träd

Områdena utgör häckningsområde för fågel och det har observerats t ex tretåig hackspett och järpe. Åtgärderna är dock förhållande vis små och utförs utanför häckningsperiod och bedöms inte påverka häckande arter.

Syfte och mål

Syfte med åtgärderna

Målet är att skapa grova lövträd samt härda tall mot angrepp av vedsvampar och insekter. Detta görs även genom att punktbränna träden, efter katning. Katning utförs cirka 10-15 träd/ha. I täta tallbestånd skapas luckor för att underlätta upptorkning och främja tillväxten av mossa, två viktiga faktorer för lyckade framtida naturvårdsbränningar.

Mål och åtgärder
Tabell. 1

Beståndsnummer	Mål	Åtgärd	Antal ha (ha)
3	Blandskog	Frihugg löv från tall	0,5
4	Blandskog	Frihugg löv från tall	0,3
6	Varierad blandskog	Frihugg löv från tall	0,3
7	Blandskog	Frihugg löv från tall	0,6
11	Barrnaturskog	Luckhuggningar för att gynna inslaget av lövträd. Kombinera med att kata tallarna.	1,1
13	Varierad lövskog	Gallra 50 % av tallen men lämna de katade tallarna. Undvik att ta ner löv, frihugg asparna vid myren. Kata även fler tallar och någon typ av störning av marken.	7,4
14	Varierad lövskog	Gallra ut 50 % av tallen för att skapa ett glesare och luckigare bestånd, någon typ av störning av marken bör eftersträvas. Gör en eller två högstubbar av asp som är minst 25 cm i diameter. Detta för att gynna nya aspuppslag. Sälgen hamlas så att 50% av kronan återstår, även detta för att föryngra sälgen. Röj klen gran	1,5
16	Blandskog	Frihugg löv från tall	2,7
18	Varierad lövskog	Frihugg löv från tall	1,5
20	Lövskog	Gallra tall och ringbarka små granar, klena granar röjs bort	1,9
26	Blandskog	Röj fram ängsmarken, avlägsna granar genom ringbarkning eller gallring. Klena granar röjs.	0,5
27	Varierad blandskog	Luckhuggning, ca 25 meter i diameter, ringbarka gran och kata /skada tall	2,2
28	Blandskog med aspinslag	Ringbarka gran om de är mindre annars gallring. Skapa enstaka asphögstubbe av träd som är	1,45

		minst 25 cm diameter. Klena granar röjs.	
29	Varierad blandskog	Gallra och ringbarka gran, skada några tallar, gör några luckor enligt snitsel	5,8
30	Varierad blandskog	Luckhuggning genom att gallra gran även klen gran röjs	1,8
32	Lövskog	Frihuggning av lövträd från främst gran och enstaka tall. All gran röjs bort.	1,6
33	Varierad blandskog	Variationskapande röjning, kata tall och punktbränning	2,8
34	Lövskog	Gallra tall och glesa ut där tallträden står tätt. Kata och punktbränna.	0,9
35	Barrnaturskog	Brandefterliknande åtgärder, kata och punktbränna träd, samt grangallring.	1
37	Blandskog	Luckhuggning där tallträden står tätt. Kata och punktbränna.	1,9
38	Barrnaturskog	Luckhuggning 1-2 luckor. Kata tall och punktbränning	0,7
39	Lövskog	Gallra och kata tall och punktbränning	1,3
40	Blandskog	Luckhuggning. Gallra/ringbarka gran, kata tallar och punktbränning. Klena granar röjs.	0,9
41	Lövskog	Lövgynnande åtgärder Gallra 50 % av tallen. Kata och punktbränna.	0,9
42	Lövskog	Lövgynnande åtgärder genom att gallra luckor i där tallträden står tätt	2,3
124	Blandskog	Frihugg löv från gran där löv dominerar. Grandominerade delar lämnas.	8,8
36	Blandskog med inslag av asp.	Luckhuggning och glesa ut där tallträden står tätt. Kata och punktbränn.	0,8
114	Barrskog med lövinslag	Gallra eller ringbarka gran där det är dominerande löv. Grova granar lämnas.	1

126	Blandskog	Ringbarka några medelgrova granar	0,3
37	Barrnaturskog	Luckhuggning där tallträden står tätt. Kata och punktbränna.	1

Tidplan för genomförande

Tabell 2.

Åtgärd	**Tidpunkt**	**Uppskattad tid**	**Personal**
Katning	Vinter till sensommar viktigt att träden kådar		Entreprenör
Punktbränning	Vårvinter året efter katning		Entreprenör/Umeå kommun
Gallring	Höst och vinter. Granskär måste ske under bra isförhållanden.		Entreprenör
Ringbarkning	Året om		Entreprenör/Umeå kommun

Risker

Vissa av de planerade åtgärderna är beroende av goda snö- och isförhållanden, särskilt Granskär som är svår att nå under barmarksäsong med maskin.
Om isförhållandena inte är tillräckliga under vintern riskerar luckhuggningar på Granskör att inte genomföras som planerat. Till viss del kan det göras manuellt men i mindre omfattning.

Skötselbehov efter restaurering

Fortsatt frihuggning av lövträd från gran, genom ringbarkning.

Uppföljning

Uppföljningen kommer i huvudsak ske i fasta utmärkta punkter, förutom häckfågel, enligt följande:

- Fotodokumentation före och efter åtgärd
  Fasta fotopunkter etableras i varje behandlat bestånd. Bilder tas före åtgärd, efter, samt efter 1, 3 och 5 år.

- Vegetationsinventering
  Förekomst och utveckling av ny vegetation i fasta uppföljningspunkter, särskilt markvegetation, dokumenteras.

- Trädstatus och död ved
  Kontroll av katade och ringbarkade träd, samt mängd och typ av död ved.
  Bedömning av nedbrytningsgrad och eventuell kolonisering av svampar.

- Effekter av punktbränning
  Bedömning av brandeffekt, återväxt och förändringar i markväxtlighet.
  Dokumentation av överlevnad och vitalitet.

Tidplan för uppföljning:

- År 0 (efter åtgärd): Fotodokumentation och uppföljning under barmarkssäsong.
- År 1–3: Årlig uppföljning av vegetation, trädstatus och fågelfauna.
- År 5: Sammanställning och utvärdering av resultat. Beslut om eventuella kompletterande åtgärder.

- Fågelfauna
  Observationer av häckande fågelarter inom hela området.

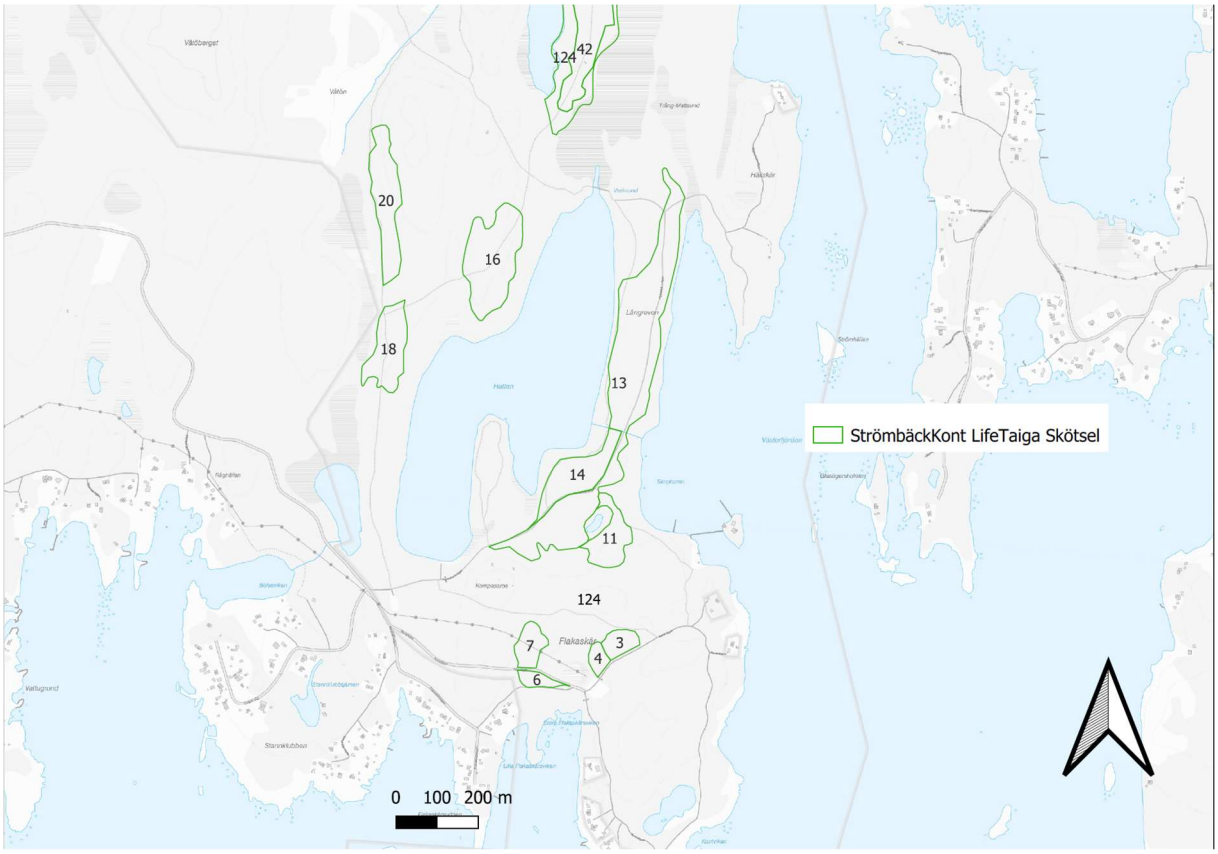
Kartor

Figur 1. Översiktskarta. Bestånd numrerade, skötselanvisningar i tabell 1.

Figur 2. Karta över norra området

Figur 3. Karta över södra området